

PETR MARKOV ZDENĚK BARTÁK

JEDNA

NOC

NA

KARLŠTEJNĚ

60 LET
TĚŠINSKÉHO
DIVADLA

TĚŠÍNSKÉ DIVADLO
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

Ředitel Karol Suszka
Šéf české scény Miloslav Čížek
Dramaturg Ivan Misař

PETR MARKOV
ZDENĚK BARTÁK
3 EDNA NOC
NA KARLŠTEJNĚ

HISTORICKÝ MUZIKÁL
NA MOTIVY HRY
JAROSLAVA VRCHLICKÉHO

Režie Miloslav Čížek
Scéna a kostýmy Jan Dušek j.h.
Choreografie
Jaroslav Moravčík j.h.
Šermy
DURANDAL
- Marek Tichý a Petr Sýkora

Aranžmá a hudební nahrávka
Daniel Barták
Korepetice a pěvecké nastudování
Zbigniew Siwek
Odborný poradce
PhDr. Jan Županič Ph.D.

První provedení – světová premiéra.
1. premiéra
4. listopadu 2005 v 19.00 hod.
2. premiéra:
12. listopadu 2005 v 17.30 hod.
v Těšínském divadle

SEZÓNA 2004/2005

Osoby a obsazení:

Karel IV. – císař římský a král český
Eliška Pomoranská
Arnošt z Pardubic
Štěpán – vévoda bavorský
Petr – král cyperský a jeruzalémský
Ješek z Wartenberka
Alena – jeho neteř
Pešek Hlavně
Setník – velitel stráží
Hlásný
Šašek
1. zbrojnoš
Ženy karlštejnské

Zdeněk Hrabal
Petra Sklářová
Otakar Prajzner
Karol Suszka
Michal Stalmach
Karel Čepek
Barbora Niedobová
Petr Sutoryý
Jakub Šafránek
Petr Buchta
Robert Urban
Petr Pěnkava

Dívky, andělé, intriky

Miluše Hradská
Šárka Hrabalová
Jaromíra Brettová
Lenka Waclawiecová
Kristýna Maléřová
Adéla Krulíková
Hana Jančovičová *
Tereza Dočkalová *
Andrea Mohylová *
Lucie Schneiderová *
Marie Štípková **
Andrea Dordová **
Hana Kučerová **
Aneta Bačíková **
Pavčina Moravcová **
Michaela Cincialová **
Chlapci, zbrojnoši, pázata
Vojtěch Fülep *
Radúz Mácha *
Jiří Zajíček *
Martin Fatura **
Tomáš Ožana **

* posluchači konzervatoře
** externisté

Představení řídí
Nároveň

Renata Stysiňská
Libuše Berková

BYLO TO PŘED ŠEDESÁTI LETY,
KDY NOVĚ VZNIKLÉ TĚŠÍNSKÉ
DIVADLO ZAHÁJILO SVOJI ČINNOST
PREMIÉROU HRY JAROSLAVA VRCHLICKÉHO
NOC NA KARLŠTEJNĚ. TO, ŽE PO ŠEDESÁTI
LETECH HRAJEME OPĚT O KARLŠTEJNĚ,
I KDYŽ V PODOBĚ PONĚKUD JINÉ,
NENÍ NOSTALGIE, ALE PŘEDEVŠÍM
NEOKÁZALÁ POCTA VŠEM TĚM,
KTEŘÍ BYLI U TOHO, KDYŽ SE ZAČÍNALO.
A PROTOŽE VŠE SE MĚNÍ, PRODĚLALA
I TATO HRA PODSTATNOU PROMĚN.
PŘEDSTAVÍME VÁM JI S MÍRNÝM
NADHLEDEM V MUZIKÁLOVÉ PODOBĚ,
PROTOŽE SE DOMNÍVÁME, ŽE DŮSTOJNĚ
LZE SLAVIT I LASKAVÝM HUMOREM.

1. MANŽELSTVÍ

VE DVACÁTÝCH LETECH ČTRNÁCTÉHO STOLETÍ bylo jasné, že hlavní královská linie Kapetovců ve Francii vymře a že trůn přejde na mladší linii Valois. Jan Lucemburský proto neváhal vsadit na tuto kartu a v květnu 1323 oženil svého sedmiletého syna Václava (Karla) s dcerou hraběte Karla z Valois Blankou (1317–1348). Tah se vyplatil, roku 1328 usedl na francouzský trůn Blančin bratr Filip VI. (vládl 1328–1350) a Karel se stal švagrem mocného panovníka.

2. MANŽELSTVÍ

KDYŽ BLANKA Z VALOIS ZEMŘELA roku 1348 na tuberkulózu, oženil se Karel záhy podruhé. Tentokrát s Annou Falckou. Její otec totiž představoval hlavní oporu v táboře Karlova protivníka, římského vzdorokrále Güntera ze Schwarzburku. Po uzavření svaatební dohody přešel okamžitě ke Karlovi, čímž opozici téměř úplně vyřídil. (Karel se měl původně oženit s Isabellou, dcerou anglického krále Eduarda III. ale tah s Annou Falckou byl lepší.) Roku 1350 mu Anna porodila syna Václava, který ale záhy zemřel (1351). Anna zemřela v únoru 1353 údajně v depresi po úmrtí jediného syna.

3. MANŽELSTVÍ

POUHÉ TŘI MĚSÍCE PO SMRTI Anny Falcké se Karel oženil potřetí (v květnu 1353), tentokrát s Annou Svidnickou (1339–1362) z dynastie Piastovců. Pikantní na celé záležitosti bylo, že Annu Karel původně vybral pro svého syna Václava. Když ale Václav zemřel, oženil se s ní sám. V pozadí tentokrát nestál ani tak politický kalkul, jako spíše rozsáhlý majetek – Anna byla dědičkou slezských knížectví Svidnice a Javor, které představovaly poslední nekontrolovanou enklávu v českém Slezsku. V manželství se narodily tři děti – Eliška (1358–1373) a Václav (1361–1419), při porodu posledního Anna zemřela spolu s ním.

4. MANŽELSTVÍ

DESET MĚSÍCŮ PO SMRTI Anny Svidnické se Karel oženil počtvrté s Eliškou Pomořanskou (1347–1393). Sňatek byl uzavřen v Krakově 21. května 1363. Eliška byla o jednatřicet let mladší než Karel. Zdánlivě šlo o nevyhodnou partii, protože Eliščin otec, vévoda Zadních Pomořan, Bogislav V. nepatřil k nejmocnějším říšským knížatům. Byl ovšem významnou oporou tehdy se formující protilucemburské koalice a mohl ohrozit Karlovo Braniborsko. Bogislav samozřejmě přešel na Karlovu stranu. Eliška byla navíc vnučkou polského krále Kazimíra III. a sestřenicí uherského a pozdějšího polského krále Ludvíka I. z Anjou.

ANI Z OSOBNÍHO POHLEDU si Karel nevybral špatně, manželství se vydařilo a Eliška porodila šest dětí, z nichž čtyři se dožily dospělosti: synové Zikmund (1368–1437, pozdější uherský, římský a český král a římský císař) a Jan Zhořelecký (1370–1396) a dcery Anna (1366–1394; od roku 1378 manželka anglického krále Richarda II.) a Markéta (1373–1410; od roku 1387 manželka Jana III. z Hohenzollernu, purkrabího norimberského).

ÚVODNÍ PŘEMYSLOVSKÁ KORUNA SE „ZTRATILA“. Snad ji prodal, nebo zastavil král Jan, který měl velmi přátelský vztah k penězům. Aby k podobné věci nedošlo, ustanovil Karel, aby nová svatováclavská koruna (váha 2,5 kg, 21 karátové zlato, 94 drahokamů, 20 perel a v kříži, který korunu zakončuje, je trn z Kristovy trnové koruny) byla majetkem svatého Václava a symbolem českého státu. Spočívala proto na světcově lebce ve svatováclavské kapli chrámu svatého Víta. (Na Karlštejně byla krátce roku 1419 a potom v letech 1436–1619.) Odtud si ji čeští králové půjčovali na korunovace a jiné důležité příležitosti za poplatek 200 hřiven stříbra (přibližně 50 kg) placených svatovítské kapitule, která se o korunu starala. Koruna byla zhotovena v letech 1346–47 a poprvé byla použita při Karlově korunovaci 2. září 1347.

Oproti zažitým představám byl Karel atletické postavy, fyzicky velmi zdatný. Měřil asi 173 cm. Rád a často se účastnil turnajů, zejména v Itálii. Účastnil se řady bitev, bojoval v českém vojsku také u Kresčaku, kde byl vážně raněn šípem a málem přišel o život. V bojích utrpěl několik zlomenin žeber, byl mu roztržtěn nos (sečná rána začínající u levého obočí vedoucí přes nos a končící na pravé tváři) a utrpěl bezpočet méně vážných sečných i bodných poranění.

Nejvážnější situace nastala ale na podzim 1350, kdy Karel z blíže nikde nevysvětlitelných důvodů, na čtyři měsíce zcela ochrнул. O příčinách jeho nemoci bylo vysloveno mnoho protichůdných zpráv, sám Karel však vždy mlčel. František Šmahel vyslovil domněnku, že nešlo o žádný zánět dny, o pokus Karla otrávit, ani o zánět míšních nervů. Na základě rozboru kosterních pozůstatků, který v letech 1976–1977 provedl profesor Emanuel Vlček, vyslovil teorii, podle které ke zranění došlo za situace, o které sám Karel raději pomlčel. Utrpěl totiž úraz hrudní a krční páteře způsobený buď tupým předmětem, nebo (a to je pravděpodobnější), pádem z výšky, snad z koňského sedla. Karel byl ovšem vynikající jezdec a za normálních okolností (za střízliva?) by k podobné události zřejmě nemohlo dojít. Pádem si Karel poškodil nejen páteř (ta později částečně srostla), ale zlomil si také spodní čelist. Důsledkem bylo čtyřměsíční ochrnutí, silný předkus spodní čelisti a Karlovy následné pohybové obtíže, kterými trpěl do konce života (malý „hrb“ v místech spojení krční páteře a hrudního koše, hlava trvale nakloněná vpřed a mírně doleva a téměř úplné ztrnutí šíje – chtěl-li se otočit, musel si pomoci tělem, krkem příliš hybat nemohl).

Podle zpráv kronikářů Karel rád pletl koše, řezal proutí, nebo měkké dřevo. Tato činnost, kterou provozoval i během audiencí, mohla sloužit jako jistá rehabilitace. Karel IV. zemřel ve věku 62,5 roku v důsledku zlomeniny krčku levé nohy, následkem zánětu plic po několikadenním pobytu na lůžku.

ZDROJ PHDr. JAN ŽUPANIČ PHD.

BELKOLEPÉ PLÁNY CÍSAŘE A KRÁLE Karla IV. změnilы tehdy provinční Prahu v přední evropské velkoměsto. Císařské projekty byly obdivuhodné, ale většinu svých představ dokázal Karel proměnit ve skutečnost. Některé z nich provázejí pověsti, které se poněkud liší od skutečnosti. Dodnes se z vrchu Petřína táhne k Újezdu Hladová zeď, kterou nechal Karel IV. postavit v patnáctém století. Podle pověsti kvůli tomu, aby dal práci nezaměstnané pražské chudini, to je však omyl. Panovník ve svých plánech počítal s velkolepým rozšířením Malé Strany. Hladová zeď tak byla hradba, která měla tuto část města chránit.

Byl prvním vladařem Evropy a tomu měl odpovídat i význam Prahy. Ta se měla stát evropskou metropolí, třetím Římem, jako nástupce Konstantinopole a Říma, kdysi hlavních měst Římské říše.

Důležitým krokem bylo založení univerzity v roce 1348. Mnohem méně je známo, že už Karel IV. usiloval o to, aby se české hlavní město stalo cílem výprav poutníků z celé Evropy. (Přeloženo do dnešního jazyka, panovník se staral o rozvoj turistického ruchu.) Přimo na Karlově náměstí, tehdy Dobyčtím trhu, nechal postavit Ostatkovou věž, kde byly uloženy ostatky světců, což byl ve středověku lákavý cíl. Císař také zavedl Svátek kopí a kříže, tedy kopí, kterým měl být na kříži proboden Kristus.

V Karlově Praze vyrostlo i velké množství církevních staveb, například monumentální kostel Panny Marie Sněžné a klášter slovanských mnichů Na Slovanech. V jeho době začala také radikální přestavba svatovítské katedrály, kterou zahájil slavný francouzský stavitel Matyáš z Arrasu a podle Karlových představ měl tento chrám konkurovat slavným francouzským katedrálám. Nemůžeme opomenout Karlův most, jehož základní kámen položil sám císař 9. července 1357 v půl šesté ráno, protože tento termín mu doporučili astrologové jako nejvhodnější. Déle než tři sta let byl jediným mostem přes Vltavu .

BÝJIMEČNÁ UDÁLOST, kterou byla v roce 1355 korunovace Karla IV. na římského císaře papežem Inocencem VI., byla důvodem k mohutným oslavám. Na hostinách teklo víno proudem, servírovaly se vybrané lahůdky, ke kterým tehdy patřila zvěřina i drůbež.

Po římském triumfu dorazil Karel IV. do Prahy, kde mu uvítací procesí v čele s předními pražskými měšťany vyšlo vstříc až k břevnovskému klášteru. Další panovníkova cesta vedla rozjásanou Prahou na pražský hrad. Odtud pak na Malou Stranu, Staré a Nové Město až na Vyšehrad.

Císař sebou přivezl i vzácné relikvie a to hlavu a trup svatého Víta.

Už tehdy byly panovnícké slavnosti spojeny s opulentními hostinami. Hodovalo se i po císařské korunovaci. Hosté z vyšších vrstev spotřebovali obrovské množství masa, stovky jelenů a volů a tisíce kusů drůbeže. Za vybrané pokrmy se považovaly i některé druhy ryb a drůbež. Už tenkrát byly běžné klobásy, jitrnice a jelita. Jedlo se převážně rukama a kosti hosté házeli za sebe, kde na ně čekali hladoví psi.

K pití se podávalo víno, pivo bylo v té době nápojem chudých.

KAREL IV: VITA CAROLI (VLASTNÍ ŽIVOTOPIS)

MÁSTUPCŮM SVÝM, KTERÍ SEDĚTI BUDOU po mně na dvojím mém trůně, kladu na srdce, aby poznali dvojí život tohoto světa a zvolili si lepší. Abychom měli lepší představu o obojím tom životě, užijeme srovnání s obličejem. Neboť jako obličej, který vidíme v zrcadle, jest lichý a není vlastním obličejem, tak i život hříšníkův není životem, není ničím. Hříšník stále žádá rozkoší a poskvřňuje se jimi. Klame se však v tužbě své, protože touží po věcech porušitelných, jež se obracejí vniveč.

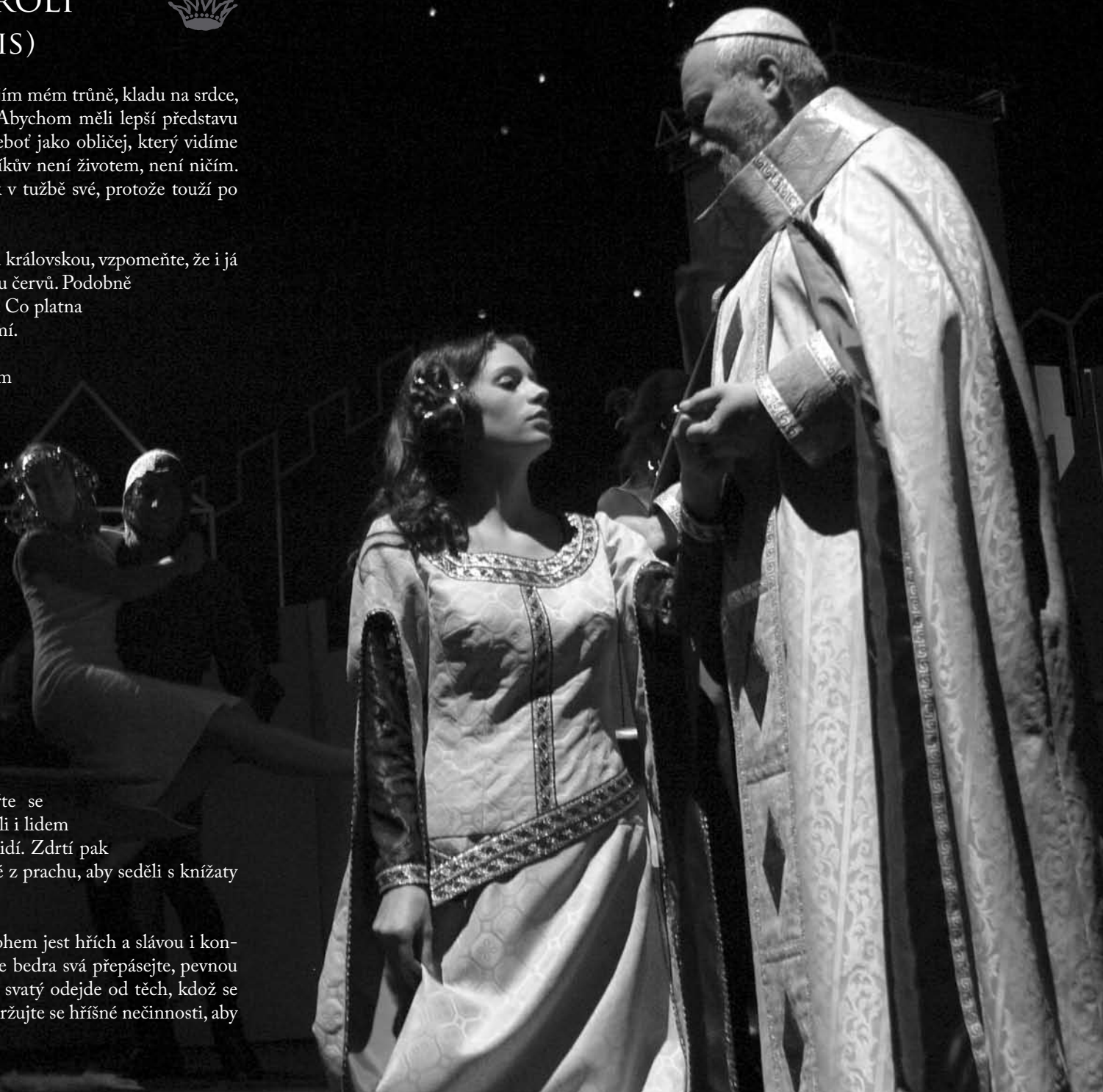
ADOŽ PAK KRALOVATI BUDETE PO MNĚ ozdobeni korunou královskou, vzpomeňte, že i já jsem kraloval před vámi a že jsem obrácen v prach a hlínu červů. Podobně i vy přejdete jako stín a jako polní květ a padnete v hrob. Co platna je urozenost nebo hojnost jmění, není-li při nich čistého svědomí.

SESTLIŽE BUDETE NENÁVIDĚTI LAKOMSTVÍ, poplyne vám bohatství, avšak nepřikládejte k němu srdcí svých, nýbrž shromažďujte sobě poklady moudrosti, neboť v moudrosti spočívá všechno panování. Lakomec však nepanuje, nýbrž poddán je panství peněz. Špatných spolků a rad se varujte, protože „ se svatými svatí budete a se zkaženými zkažení,“ neboť hřích jest nakažlivou nemocí. Dopustíte-li se hříchu, ať lítost cítí duše nad životem svým, dokud se nevrátíte ku prameni zbožnosti a milosrdenství. Hřešiti jest arci věc lidská, avšak setrvati ve hříchu ďábelská.

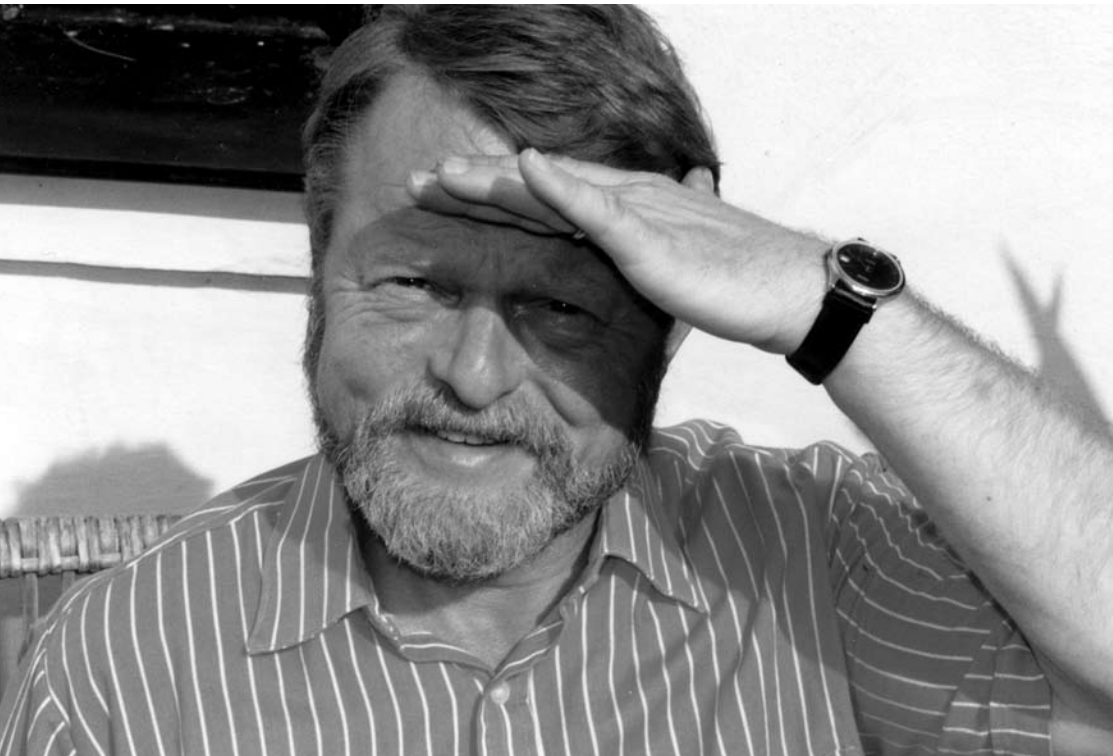
MEPOPŘÁVEJTE HNĚVU MÍSTU U SEBE, ale mírnosti; neboť mírnost zvítězí nad hněvem a nad špatností. Nezávidte jeden druhému, ale mějte raději lásku mezi sebou, protože závist plodí nenávisť. Kdo nenávidí, není milován a ve vášni své zahyne; kdo však lásku má, miluje a milý jest Bohu i lidem.

BUDE-LI SE CHTĚTI VAŠE SRDCE POVYŠOVATI, pokořte se a nevkroč na vás noha pýchy. Pýcha jest nemilá stvořiteli i lidem a proto nemá člověk pyšný milosti ani u Boha ani u lidí. Zdrtí pak ji Bůh na konci a sesadí mocné se stolice a pozdvihne ponížené z prachu, aby seděli s knížaty a měli stolicí chvály.

MEBUĎTE ROZMAŘILÍ V JÍDLE A PITÍ jako jsou ti, jichž bohem jest hřích a slávou i koncem jest hromada hnisu. Neposkvřňujte ledví svých, ale bedra svá přepásejte, pevnou myslí se opásejte vcházejíce v manželství, neboť Duch svatý odejde od těch, kdož se oddají smilství a nebude přebývati v tělech oddaných hříchu. Zdržujte se hříšné nečinnosti, aby vás nestáhla tíží svou do hlubokosti pekelné.

Začneme v poněkud jiném žánru – nakladatelství EPOCHA vydalo knihu s názvem *Přišel kostlivce k doktorovi*. Autor Petr Markov.

Jsem programový humorista, naprostá většina mých opusů jsou dílka humoristická, ale u *Kostlivce*, i když to podle názvu tak nevypadá, jsem učinil výjimku. Název je první částí známé anekdoty: Přišel kostlivce doktorovi a doktor povídá: „To jdete brzy!“ Zkrátka, jedná se o knihu zabývající se prevencí proti rakovině.

Napsal jsi řadu knih, ale Tvoje hlavní profese je filmový scénárista. Je tedy „odskok“ k literatuře logickým pokračováním činnosti scénáristické?

Během života jsem si odskočil nejen k literatuře, ale i k novinářině, divadlu, publicistice, rozhlasovým hrám, zábavným pořadům, básním, textům písní. Jednou jsem dokonce napsal scénář výstavy. Většinou mě to bavilo, někdy zkrátka naučila nouze Dalibora housti.

Pamatuješ si na svůj první literární pokus a která z tvých ranných prací byla poprvé otištěná?

Byla to básnička „Prašné bráně“ a otiskl ji denník Lidová demokracie. Začátkem druhé poloviny minulého století.

Vystudoval jsi FAMU, katedru filmové a televizní scénáristiky a dramaturgie, je tedy samozřejmé, že píšeš pro film a televizi. Filmy natočené podle Tvých scénářů jsou

divácky velmi úspěšné. Stačí připomenout tituly *Jak utopit dr. Mráčka*, *Slunce, seno, jahody*, *Slunce, seno a pár facek*, *Slunce, seno, erotika*, *Ještě větší blbec, než jsme doufali*.

Co Tě přimělo psát pro divadlo? Byly dříve filmové scénáře nebo texty divadelní?

Když mi bylo šestnáct, založili jsme s kamarády amatérské divadlo. Jmenovalo se MARS (Malá revuální scéna) a hráli jsme v pražském Radiopaláci. První můj film, *Jak utopit dr. Mráčka*, měl premiéru až o čtrnáct let později.

Muzikálových textů jsi napsal několik. Proč začal „programový humorista“ psát *Jednu noc na Karlštejně*?

V roce 2003 oslovil hudebního skladatele Zdeňka Bartáka a mne tehdejší ředitel Hudebního divadla v Karlíně Ladislav Županič. Požádal nás, abychom krásnou Vrchlického předlohu nově zpracovali. Zatím existoval jenom přepis filmového scénáře v podobě hudební komedie. A divadlo a film jsou přece jen poněkud různé fenomény. Vznikl původní, ryze divadelní muzikál.

Spolupráce se Zdeňkem Bartákem?

Zdeňek Barták je podle mého názoru současná muzikantská špička. Umí dokonale zhudebnit text, cítí a ctí verše i atmosféru. Spolupracovalo se mi s ním skvěle. Pouze v jedné chvíli mě pořádně otrávil – když ve fázi téměř hotového libreta přinesl novou ústřední melodii. Byla tak nádherná, že jsem se ani nepokusil o odpor a celý divadelní text jsem kvůli této árii předělal. Nazvali jsme ji *Pane můj*.

Zapomněl jsem ještě jednu tvou aktivitu – jsi úspěšným textařem. Psaní textů písní je pro tebe jen jakási vedlejší relaxační činnost nebo zaujímá význačné místo v tvé tvorbě?

Básně a texty písní byly to, s čím jsem začínal. Píšu je od nějakých deseti let a nepustilo mě to dodnes. Písňových textů mám na kontě necelé čtyři stovky a v některých zahraničních Kdo je kdo? a hudebních slovnících jsem uváděn především jako textař.

Co Tě přinutí k intenzivní tvorbě, hrozivý termín, nebo inspirační „přetlak“?

Ke své hanbě se přiznám, že inspiračním přetlakem moc často netrpím. Chodím do divadel, čtu, jezdím na kole, na lyžích, bruslím, vařím, chodím rád na procházky, na houby, na ryby – zkrátka stále mám na práci něco jiného než práci. Nejvíc mě tudíž dokáže udržet na židli datum ve smlouvě.

Na čem momentálně pracuješ?

Na televizním seriálu, ale o co se jedná neprozradím, protože jsem pověřivý a nechci to zakřiknout. Kromě knížky *Přišel kostlivce k doktorovi*, o které už tady byla řeč mi v nejbližších dnech vyjde CD z muzikálu *Zvonokosy*, který jsme napsali s hudebním skladatelem Jindřichem Brabcem. A aby se mi tak říkajíc nezkrátily žily, přednáším na Literární akademii Josefa Škvoreckého v Praze tvůrčí psaní.

Co tě napadá před premiérou muzikálu *Jedna noc na Karlštejně*?

Dílo, jakým je muzikál, je pro autora něco jako dítě. Počít ho, vytvořit, je jedna věc, ale jestli se doopravdy narodí, je věc druhá. Řada, někdy i docela povedených výplodů bohužel končí v šuplíku. Chvála Bohu a díky dramaturgii, vedení a souboru Těšínského divadla se zdá, že *Jednu noc na Karlštejně* už takový osud nečeká. A já upřímně doufám, že to nebude jenom k radosti nás autorů, ale i k potěšení diváků.

SYMPATICKÉHO MUŽE, KTERÝ SEDÍ NAPROTI MNĚ VĚTŠINA Z VÁS URČITĚ ZNÁ, AČKOLIV JSTE HO MOŽNÁ NIKDY NEPOTKALI. LÉPE ŘEČENO, ZNÁ JEHO HUDBU, KTEROU NAPSAL PRO MNOHO FILMŮ, TELEVIZNÍCH SERIÁLŮ, A MUZIKÁLŮ, ANEBU JSTE SLYŠELI NĚKTEROU Z JEHO MNOHA PÍSNÍ V PODÁNÍ PŘEDNÍCH INTERPRETŮ. A JEDNOU Z TĚCH MNOHA JE PÍSEŇ NONSTOP V PODÁNÍ MICHALA DAVIDA, KTERÁ JE HITEM DODNES. TI STARŠÍ SI URČITĚ PAMATUJÍ DOBY, KDY ORCHESTR ZDEŇKA BARTÁKA STARŠÍHO OSVĚŽOVAL HUDEBNÍ OVZDUŠÍ ZAMOŘENÉ SMOGEM BUDOVA-TELSKÝCH PÍSNÍ.

Takže se dá říct, Zdeňku Bartáku mladší, že jablko nepadlo daleko od stromu?

Já si myslím, že se to dá říct zcela určitě, naopak, ještě jsou na tom stromě další plody, protože se na této inscenaci podílí i můj syn Daniel, který je hudebním skladatelem, zpěvákem a hlavně aranžérem hudby pro inscenaci *Jedna noc na Karlštejně*.

Vzpomeň si na svoji první, veřejně provozovanou skladbu?

To si vzpomínám naprosto přesně, bylo to v sedmé třídě základní školy. Ta písnička se jmenovala *Mraky jdou* a dokonce si to pamatuju (*osobitým a nenapodobitelným způsobem zpívá první sloku*): *Mraky jdou, nocí tmou / v mém srdci táhne / cítím jen chlad a mráz / za noci za dne*.

A první, která byla natočená a vysílaná a to je taky paradox – v té době byly dva špičkové orchestry, Zdeňka Bartáka a Karla Vlacha – a tu moji první věc natočil pan Vlach, který se nebál riskovat. Nazpíval ji Milan Chladil a jmenovala se *Tvá ústa medová*. Následovala píseň *Hej zahradníku* a obě ty věci byly velmi známé.

A kolik ze Ti bylo let?

Tehdy mi bylo... kolik mi to bylo...? No, nesměl jsem být ještě v Ochranném svazu autor-ském, takže mi bylo šestnáct a půl.

Když jsme u toho mládí... Mladý herec touží hrát Hamleta, mladý režisér by se jednou chtěl podobat Bergmanovi, Brookovi, nebo Radokovi, mladý spisovatel by chtěl psát třeba jako Hemingway. Co chtěl mladý Zdeněk Barták?

Já jsem vždycky, už od mala tíhnu k filmu a divadlu a tak jsem svoje začátky, kromě písničkové tvorby, věnoval právě těmto žánrům.

Udělal jsem hudbu k řadě divadelních inscenací pro různá regionální divadla a to mě vycvičilo k takové té, jak bych to řekl...? k takové té pestrosti žánrů a různých stylů. A když jsem potom začal dělat filmové muziky, tak moje vzory byly, kromě skladatelů vážné hudby, především Ennio Morricone, z populární hudby Beatles, zkrátka dobrá a melodická, což bych podtrhnul, hudba.

A byla to dobrá volba, protože se o Tvých skladbách říká, že jsou charakteristické melodiemi, které se vryjí do paměti posluchačů.

Já si myslím, že to je základ a mylí se někteří naši „muzikáloví“ skladatelé kteří tvrdí, že tomu tak není. Viděl jsem dost muzikálů v cizině a každý z nich ten „šlágr“ má. Je to jako u starších filmů, vždycky tam byla jedna ústřední písnička (viz třeba filmy s Oldřichem Novým), která ten film provázela a přežívala i mimo něj. A to je, zejména u muzikálů, základ a nejsou-li tam dvě, tři hlavní melodie, tak je to ztracená práce.

Když jsme se blíže poznali, překvapila mě Tvoje systematicčnost. Pořád jsem hledal ty múzy, se kterými mistr „obcuje“ a sype z rukávu jednu melodii za druhou. Múzy se nezjevily. A tak mě napadlo, že ta systematicčnost je buď součástí tvůrčího procesu, nebo je to eliminace všech vnějších, rušivých vlivů, které by Tě odváděly od soustředění na tvorbu?

Já bych řekl, že je to kombinace obého. Systematicčnost je, při objemu práce kterou dělám, nezbytná. Protože když píšu třeba dvacetidílný seriál a já jsem jich s panem režisérem Bočanem udělal několik, (*Zdivočelá země, Hotel Herbich, Nemocnice na kraji města*) tak je nutné mít v tom pořádek. Pan režisér Bočan má rád hudbu, jeden díl je padesátiminutový a je v něm až třicet minut hudby; to znamená, že je to tak dvacet pět až třicet smyček. Ale ke konci je těch smyček třeba už dvěšest šedesát čtyři. A jak znám režiséry, oni si všechno

ZDENĚK A DANIEL BARTÁKOVÍ

pamatují a znenadání vám řeknou „tam ten motiv, který jsme hráli v tom osmém díle v šesté minutě, zopakuj.“ A já, kdybych to neměl zapsané, tak jsem v „čudu“. To je prostě nutnost. A protože někdy pracuju na několika věcech najednou a když se k nim po čase vrátím, musím vědět, kde jsem přestal.

Zdeňku, máš nějaký rituál než usedneš k notovému papíru a začneš psát?

No, ten je jednoduchý, všichni musejí z baráku (*srdečný smích*). Většinou to začíná tak, že se se všemi pohádám a všichni musí ven. Ale ty nejlepší věci vznikají v noci, protože to potřebuje svůj klid. Já než začnu psát, tak to trvá dlouho, pořád to odkládám, ale když se do toho pustím, tak jsem schopný udělat v krátké době to, nad čím někteří bádají třeba pět let. (*Vzá-*

pětí se Z.B. hned sám okomentoval): Ono to potom podle toho vypadá (*a bujaře se rozesmál*). Já si myslím, že muzikál se nedá skládat pět let, dá se upravovat, vrátit se k němu, něco předělat, ale to vlastní, ten základ, vznikne v krátké době. Já mám třeba z minulosti napsané dvě, tři věci, které jsou v podstatě z devadesátí procent hotové a čekají jenom na svoje uvedení. Potom je opráším, něco předělám, a je to.

Ale abych ti odpověděl na ten rituál. Prostě sedám k piánu vždycky, když je to potřeba. A když přijde ten vnitřní popud a dostaví se nápad, píšu si třeba do šuplíku. Ty věci tam leží, a kdyby bylo nejhůř můžu ho otevřít a vybrat si, co se hodí. Já si to tam strádám na stáří, protože si vždycky říkám, když podepisuju smlouvu na dvacetidílný seriál, nebo film, které musí být hotové ještě dříve než brzy a já nemám ani notu, co když mě nic nenapadne a to pak nemůžu ani usnout. Naštěstí mě, zaplaťpánbůh, vždycky něco napadlo. A kdyby ne, tak mám ten šuplík.

Tvoje hudba obsáhne mnoho žánrů, film, televizi, muzikály. A co to, čemu výtvarníci říkají „volná tvorba“?

Jo, tak volná tvorba, to je taky součást mojí práce. A zase se to váže k těm filmům, protože jsou z různých prostředí, odehrávají se v různých situacích v různých stoletích. Tam tohle má svůj prostor. Třeba teď jsem dělal znělku a hudbu k Všesokolskému sletu 2006 a skladbu jsem pojal symfonicky, vyloženě podle sebe. Tohle si dělám pro svoje potěšení, já nepíšu jenom na objednávku.

Ptal jsem se záměrně, protože píseň, kterou jsi napsal pro Andreou Bocelliho inklinuje spíše k vážné hudbě, než k populáru.

Vážná muzika patří mezi mé nejoblíbenější věci, protože když zazní symfonický orchestr, tak je to vždycky krásné, no vždycky ne, jen když to má tu melodii, kterou tam člověk vdechne.

A k tomu Bocellimu – 2. října měl koncert v Praze, tak jsem ho šel samozřejmě pozdravit. Přišel jsem do šatny a když mu řekli moje jméno, protože je jak známo nevidomý, sedl okamžitě k piánu a zahrál melodii té písně, kterou jsem pro něj napsal. Moc mě to potěšilo, bylo to úžasné setkání.

Už jsme mluvili o hudbě televizní, filmové, ale velké úspěchy máš i s muzikály. Doma není nikdo prorokem, takže se Ti uznání a poct dostalo až v daleké Asii, konkrétně v Jižní Koreji. Tvoje dva muzikály *Bouře* a *Romeo a Julie* získaly ocenění nejvyšší.

Ano, *Bouře* získala osm nominací. Ta cena, to je taková obdoba filmového Oskara. A šest nominací z těch osmi se proměnilo v absolutní vítězství, Takže jsme získali cenu za muzikál roku, za hudbu a ještě další věci. *Romeo a Julie*, tam bylo šest nominací a získali jsme čtyři ceny z nichž jedna byla opět za hudbu. Kromě toho jsem tam dělal Dickensovu povídku *Vánoční koleda* a to dopadlo taky velmi dobře hraje se to každoročně v čase vánočním. A málokdo ví, že jsem taky dělal *Morning of Korea*, což byla hudba zahajovacího ceremoniálu k mistrovství světa v kopané.

Jak ses tam vůbec dostal?

No to je historka, která zní skoro jako pohádka. Můj dlouholetý kamarád, s kterým jsem spolupracoval na několika filmech měl přítelkyni, která v Praze studovala scénografii a byla z Koreje. A když jí ukázal všechny pamětihodnosti Prahy a okolí, tak ji přivedl ke mně. A během toho příjemného večera jsem pouštěl moje první desky a jí se ta hudba moc líbila. A nakonec mi řekla, že až bude jednou doma šéfovou tak se uvidíme.

Uběhlo asi šest, sedm let, dávno jsem na to zapomněl a najednou mě v noci probudí telefon. Volal mi ten kamarád, že se Sun-hi stala ředitelkou Státní opery v Soulu, že bude dělat *Bouři* a že tam mám příští týden přijet. Přijel jsem, ale o něco později, protože jsem měl zrovna rozdělaný Hotel Herbich. V červnu jsme se setkali a v listopadu byla premiéra. Tak vzniklo naše přátelství a od té doby jsem takřka pravidelným spolupracovníkem. Vlastně mi to otevřelo cestu na pražská a brněnská divadelní prkna, protože potom se uvedl *Anděl s ďáblem v těle* v Karlíně a *Kristián* v Brně.

Seznámení s Andreou Bocellim bylo taky náhodné?

Dá se říct, že ano. Já jsem obeslal soutěž pro skladatele, kterou on vypsal, protože hledal na své CD nové písně. Ta soutěž byla anonymní, já jsem tam poslal dvě skladby. To bylo v dubnu, dlouho se nic nedělo, už jsem to pustil z hlavy a najednou v říjnu jsem měl telefon, že jsem se s oběma skladbami dostal do užšího finále – ze skladeb 780 autorů jich vybrali šest. Pak se teprve otvíraly obálky, kdo to je. Podmínkou bylo, že tam nesmí být jeden autor dvakrát zastoupený. Tak si z těch mých dvou skladeb vybrali jednu, která celou soutěž vyhrála, což mi udělalo velikou radost. Dovolím si jednu takovou pikantnost, na které by se mohli poučit všichni naši interpreti, až na vzácné výjimky a brát si z toho příklad. Já jsem mu poslal demo základ té skladby, je pravda, že jsem se tomu věnoval, abych to udělal hezky a vyplatilo se to, on mi pak doma nazpíval CD a poslal mi ho, jestli by se mi to tak líbilo, jestli to tak může být.

Je logické, že náš rozhovor musí směřovat k *Jedné noci na Karlštejně*.

Jedna noc na Karlštejně má následující osud: napsali jsme ji pro Hudební divadlo v Karlíně za ředitelování Ladislava Županiče. Vznikla na text Petra Markova, protože jsme se nechtěli držet filmové předlohy, která je samozřejmě známá, ale má jen dvě krásné melodie a já si myslím, že na muzikál je to málo. Ovšem když musel odejít ředitel Županič, tak se to stornovalo. Zasáhla do toho taky povodeň, která postihla nejen karlínské divadlo, ale i mě osobně. Naštěstí jsem noty ze své vytopené pracovny zachránil. Takže jsem velmi potěšen, že to můžeme s asi tříletým zpožděním uvést v Českém Těšíně. Bude to česká premiéra a v podstatě i světová. Dovol mi takové malé vyznání. Já si velmi vážím práce oblastních divadel a nikdy jsem ji nepodceňoval, protože si myslím, že tam dělají tu největší práci – není umění udělat muzikál za dvacet, nebo padesát miliónů s hvězdami různých velikostí. Měl jsem možnost poznat, že i mimopražská divadla mají svoje hvězdy, které pracují za mnohem těžších podmínek a já věřím, že se jejich práce v budoucnu jistě zúročí.

Křestní jméno Jaroslav – takřka typicky české, příjmení Moravčík, povolání choreograf.

Co byste k tomu dodal?

No, tak jak se to míchá v mém jméně, míchá se to i v mých pocitech, já se cítím takový trochu mezinárodní, hodně jsem jezdil po světě a skoro všude jsem se cítil jako doma. A ta naše choreografická profese nemá žádnou jazykovou bariéru, takže už to povolání samo o sobě je takové mezinárodní. Naším vyjadřovacím prostředkům by měl porozumět jak Angličan, tak Číňan, Japonec, nebo Američan, jsou prostě mezinárodní.

Vaše choreografie *Šakalí léta* v ostravském Národním divadle je velmi působivá a zaujala jak diváky tak odborníky. Je to první spolupráce s českým divadlem?

Myslím, že ano. I když jsem jako interpret, tanečník, člen souboru SLUK účinkoval v mnoha českých divadlech a v ostravském regionu jsme vystupovali poměrně často. Později, když už jsem působil jako choreograf a umělecký šéf SLUKu, hrály se moje věci i na Ostravsku, ať už to byla pohádka *Čertoviny*, nebo ambiciózní celovečerní program *Zo srdca*. Takže *Šakalí léta*, to byla první choreografická spolupráce na české scéně.

Jak jste začínal?

Já jsem přišel do SLUKu jako patnáctiletý chlapec. Přiznám se, že jsem ani pořádně nevěděl, co to ten SLUK je. Dnes vím, že to je Slovenský umělecký kolektiv, tehdy jsem myslel, že to je Soubor lidových a uměleckých kádrů. Moje srdce tenkrát bilo jen pro bigbít, měli jsme školní kapelu, hráli jsme a shodou okolností bylo v roce sedmdesát šest ve SLUKu výběrové řízení, jakási generační výměna, takový konkurs a kamarádi z kapely mě přemluvili, ať na ten konkurs jdu. A protože se ten konkurs konal také v Žilině, já jsem žilinčan, takže jsem nemusel nikam jezdit a konkurzu jsem se zúčastnil. Přiznám se, že o tom tanci jsem nevěděl skoro nic, protože jsem byl ten bigbíták, ale ucho na muziku jsem měl, to co mi ukazovali jsem se snažil chytit, problém byl jedině s mojí výškou, tehdy jsem neměl ani metr a půl, ale zkusili to se mnou a já jsem se snažil dělat všechno poctivě, takže jsem se časem stal sólistou. Později přišly i choreografie, ke kterým jsem se dostal podobně jako k tomu tanci. Tehdejší šéf souboru Juraj Kubánka mi nabídl místo asistenta a později jsem mohl nastudovat celovečerní program. Moc jsem o tom řemesle nevěděl, ale dělal jsem to tak, jak jsem cítil, snažil jsem se tomu folklóru dávat nějaký příběh, aby to nebyla jen taková skládačka, použil jsem i divadelní prvky, prostě takové divadlo v rámci folklorních mantinelů. A ta pohádka se doposud hraje, takže to byl celkem dobrý start a opět to byli spolužáci, kteří mě přihlásili na VŠMU, obor choreografie. Studoval jsem u profesora Nosála a studium jsem zakončil v roce 1996 osobitým zpracováním slovenského folklóru a to představení se jmenovalo Haravara a mělo velký ohlas. A tady někde začínala moje dráha profesionálního choreografa. Pořád jsem ještě tancoval ve SLUKu, kde jsem se stal šéfem a předsedou umělecké rady. Pak přišly nabídky z divadel a protože jsme v souboru dělali i jiné taneční žánry, byl jsem na to celkem dobře připravený. Takže jsem přijal i nabídku košického divadla udělat čistý, klasický balet. Následovaly spolupráce s operou, operetou, se Slovenským komorním baletem a deset let jsem dělal šéfa baletu v rakouském Mörbischi. Potom přišla spolupráce na muzikálech s velkými režiséry jako Bednárik a další. Pohyboval jsem se od žánru k žánru, pak přišla televize, film a protože moje bigbítové srdce stále bije pro tu muziku, tak se mi ty žánry občas promíchají a já si to občas kompenzuju a takovým mým choreografickým rukopisem je že, si někdy tu „muziku“ vytvářím sám pomocí rytmu a různých

předmětů a rekvizit a ta muzika zpohybněná, ztanečněná, zvizuálněná se někdy rodí přímo na jevišti v rukách těch tanečníků a herců. A protože naše srdce bije svůj rytmus, tak věřím, že se to na ty lidi přenáší. Opět jsem se nechal přemluvit a začal jsem režirovat, převážně operety, které jsem si sám také choreografoval a za inscenaci Cikánského barona v prešovském divadle jsem získal cenu za režii roku.

Založil jsem také taneční skupinu ATASĚ, což je zkratka – akustická taneční show, kde používáme jako muziku takové ty bezkapelové záležitosti. Je to zajímavé a pestré.

Jak Vás tak poslouchám, tak Vás museli ke všemu přemluvit.

Dost lidí mi vyčítalo, že nemám takové ty „lokty“ abych se někam dral, ale naštěstí jsem měl vždycky u sebe pár správných a dobrých lidí, kteří to udělali za mě, postrčili mě, posunuli a nebo oslovili, jestli to nechci zkusit. A tak to bylo i s těmi mými prvními profesionálními

kroky, jak v choreografii, tak v režii. Přiznám se, že mě v umění bavilo skoro všechno, trochu jsem maloval, trochu psal básně, chtěl jsem být muzikantem a říkal jsem si „do paroma“ nakonec nebudu umět nic pořádně, ale ono se to všechno zúročilo. Nikdy jsem se nesnažil kopírovat to co tu už bylo i když jsem z toho vycházel, ale snažil jsem se to ozvláštnit, povýšit, zpracovat scénicky, prostě tak, jak jsem to cítil. Nejsem žádný konfliktní typ, snažím se vždycky z těch interpretů vytáhnout to, co je jim blízké, abychom si neordinovali nic, co je nám cizí. Ten interpret se v tom musí cítit dobře a ta práce ho musí bavit. Často jsem vytáhl tanečníky z poslední řady, kteří nedokázali dát nohy až za uši a neměli takové ty skokanské předpoklady, ale měli v sobě něco takového výrazového, nebo hereckého kumštu, které zas jiný sólista, který byl technicky dobře vybavený, neměl. Takže se z některých tanečníků

ze zadních řad stali sólisté a to je potom radost, když ten člověk po mnoha letech takového stereotypu dostane šanci objevit se v něčem, co se mu dělá dobře, co ho vnitřně naplní a pomůže mu objevit ztracený smysl jeho práce.

Procestoval jste velký kus světa. Které publikum Vás zaujalo?

Většinou se vždycky po návratu napsalo že to byl veliký úspěch, ale ta osobní zkušenost je nezastupitelná. Například v Latinské Americe bylo to přijetí našich vystoupení těžko popsitelné. Obrovské ovace v Mexiku, kde jsme tancovali 2000 metrů nad mořem a za jevištěm jsme měli kyslíkové přístroje abychom se mohli nadýchat, protože ty tance nebyli lehké a aby to bylo působivé, „nadupané“ tak to bylo fyzicky náročné, hráli jsme denně a to publikum burácelo a někdy nás vyhnalo až sedmkrát na opakovačky a přídavky. Oproti tomu, když jsme jeli do Číny nebo Japonska tak nás varovali, že to publikum je takové chladnější, jenže my jsme tam zažili pravý opak – naprosto spontánní potlesk a ovace, kterými nás publikum zahrnovalo. V Japonsku jsme absolvovali něco jako semináře a velice mě udivilo, jak intenzivně se zajímali o nějaký slovenský prvek horalů, jako by to byla pro ně ta nejdůležitější věc na světě. Učili se to přesně, zkoušeli to, kroutili se celí zpocení a to jsem obdivoval, že tomu věnovali takové úsilí, i když to třeba nikdy v životě nikde neuplatní.

Je to skoro jako pohádka, jak se malý slovenský chlapec ze Stráňav u Žiliny, který se nejdále vydal na kole do Maďarska a to kolo se mu hned za hranicemi rozpadlo, jak tento chlapec posléze procestoval takřka celý svět.

Setkal jsem se s mnoha osobnostmi, podával si ruce s královnami, prostě jsem měl štěstí. O to je smutnější, když se setkávám s některými kolegy, z nichž ne každý může pokračovat v tom náročném a časově omezeném řemesle, protože ten tanečnický chleba je takový zvrácený a těžký, kteří skončili někde na vrátnici a nebo jsou bez práce.

Určitě jste si všimnul, že všichni herci i externisté Vás přijali velice srdečně, prostě „vzali“ Vás. Jak to cítíte Vy?

Když vidím, že se jim líbí to co jim nabídnu, tak se pomalu stáváme takovými kamarády a to je potom radost pracovat, když se nemusíme do ničeho nutit a je to příjemné při možných návratech. Prostě je na co navazovat a do takové práce se těším. Takže nevdá, že člověk ráno vstane ve čtyři, jede tři sta kilometrů, a od devíti do sedmi se pracuje a když vidím, že to ty lidi baví, že nikdo není otrávený, tak potom čas nehraje žádnou roli. Jsem tu moc rád. Do nového prostředí jdu vždycky s malou dušičkou, protože nevím co mě tam čeká, jaké nároky bude mít režisér, jestli naplním jeho představy, jestli naplním představy toho kterého divadla, jestli ta moje práce bude přijatá od toho interpreta až po toho diváka. A v tom kumště se nikdy nedá dopředu říct co to přinese, jaké to bude. A když se dostaví chvíle, že ten kámen z toho srdíčka padá, tak to nastartuje nové dimenze jak v tom mozku, tak i v tvorbě, otvírají se ty třinácté komnaty, které často nabízejí věci netušené. A já jsem takový typ člověka, když toto nefunguje, tak se zavře a to odblokování třináctých komnat nefunguje. Když se kromě těch uměleckých vztahů daří i lidsky, tak to je potom super.

Poslední otázka nemůže znít jinak než takto: vrátíte se do Těšínského divadla rád?

Já určitě. Budou-li spokojeni interpreti a taky diváci, vrátím se velmi rád. Já si s tím souborem zatím velmi dobře rozumím. Ti lidé, ačkoliv nemají na to, aby byli profesionálními tanečníky, ale to není balet, ani si na něj nechceme hrát. Oni jsou velmi syntetičtí musejí zvládnout výraz činoherní, musí umět zazpívat a kromě toho po nich nějaký choreograf chce, aby tam skákali a točili něco a to všechno skloubit dohromady je skutečně velmi těžké.

Já si vážím, že oni to všechno akceptují, ale hlavně že chtějí.

Děkuji Vám nejen za celý rozhovor, ale i za ta poslední slova.

Vážené dámy a pánové,

dovoluji si Vás pozvat do rozšířené prodejny květin na ulici Bezručově
a prodejny květin U mlýna na ulici Ostravské.

V obou prodejnách květin Vám kromě tradiční vazby květin nabízíme:

Fa ACORD ☼ vazby květin z tropických a subtropických rostlin ☼
☼ vazbu exkluzivních kytic ☼ smuteční vazbu ☼
☼ vazbu svatebních kytic dle připravených katalogů ☼
☼ doručování květin po celé ČR ☼

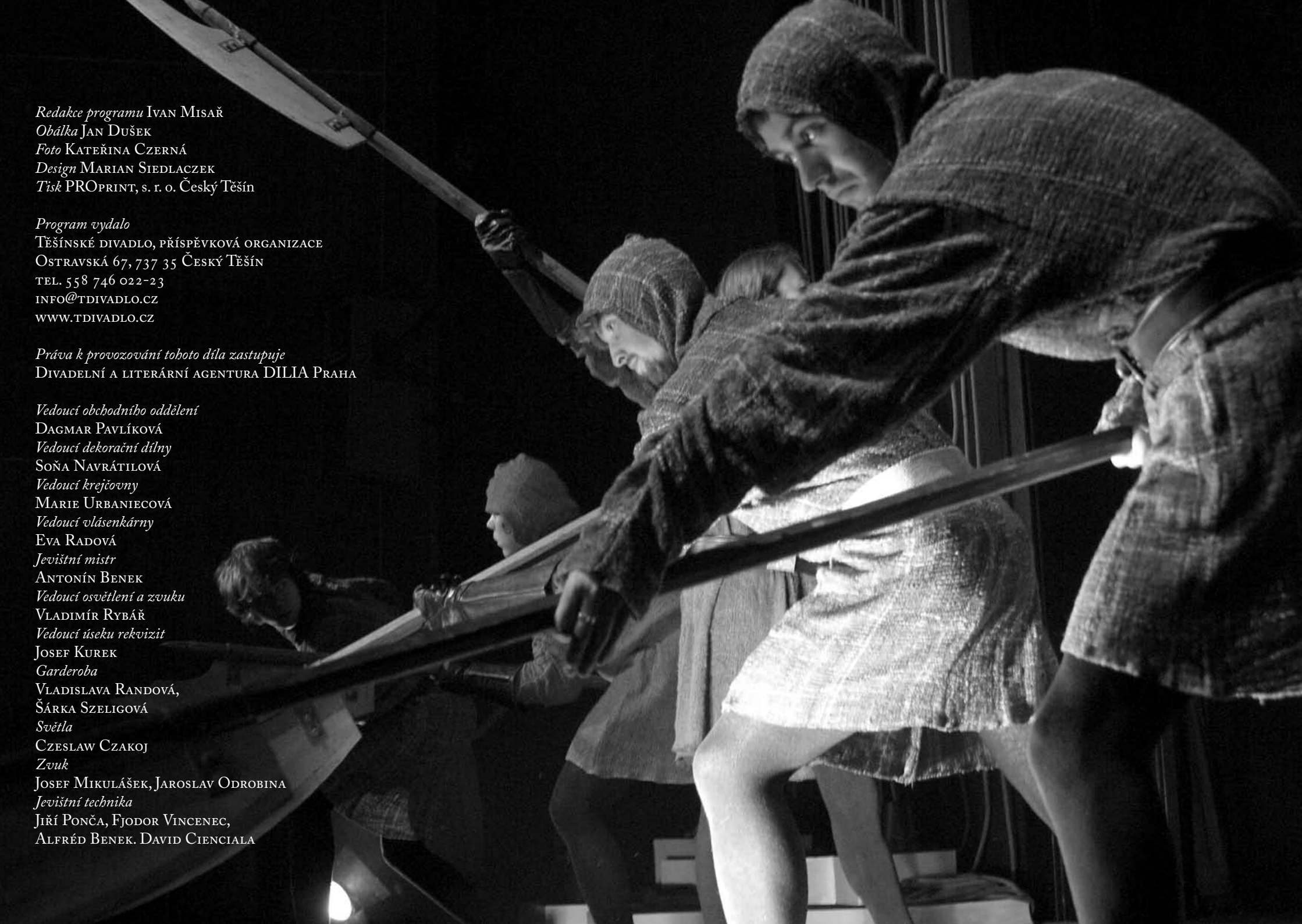
Děkujeme za dosavadní přízeň a těšíme se na další Vaše návštěvy

– jménem celého kolektivu Silvie Petrášová

Tel. 558 711 099

Redakce programu IVAN MISAŘ
Obálka JAN DUŠEK
Foto KATEŘINA CZERNÁ
Design MARIAN SIEDLACZEK
Tisk PROPRINT, s. r. o. Český Těšín

Program vydalo
TĚŠÍNSKÉ DIVADLO, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE
OSTRAVSKÁ 67, 737 35 ČESKÝ TĚŠÍN
TEL. 558 746 022-23
INFO@TDIVADLO.CZ
WWW.TDIVADLO.CZ

Práva k provozování tohoto díla zastupuje
DIVADELNÍ A LITERÁRNÍ AGENTURA DILIA PRAHA

Vedoucí obchodního oddělení

DAGMAR PAVLÍKOVÁ

Vedoucí dekoráční dílny

SOŇA NAVRÁTILOVÁ

Vedoucí krejčovny

MARIE URBANIECOVÁ

Vedoucí vlásenkárny

EVA RADOVÁ

Jevištní mistr

ANTONÍN BENEK

Vedoucí osvětlení a zvuku

VLADIMÍR RYBÁŘ

Vedoucí úseku rekvizit

JOSEF KUREK

Garderoba

VLADISLAVA RANDOVÁ,

ŠÁRKA SZELIGOVÁ

Světla

CZESLAW CZAKOJ

Zvuk

JOSEF MIKULÁŠEK, JAROSLAV ODROBINA

Jevištní technika

JIŘÍ PONČA, FJODOR VINCENEC,

ALFRÉD BENEK. DAVID CIENCIALA

TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY

PARTNER TĚŠÍNSKÉHO DIVADLA

TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, A.S., PRŮMYSLOVÁ 1000, 739 70, TŘINEC
TEL.: 558 531 111, FAX: 558 331 831, WWW.TRZ.CZ

